

Bijlage bij de memo over de uitzending van Zembla rondom PFAS en berichtgeving over het aantreffen van PFAS in moedermelk

Voor algemene informatie over PFAS en gezondheid en de rol van de GGD verwijzen we naar de memo d.d. 5 september 2022.

Voor aankondiging Zembla 5 september 2022 ([link](#)).

Naar aanleiding van deze voor aankondiging is dit artikel gepubliceerd in het Algemeen Dagblad regio Dordrecht ([link](#)).

Op 6 september heeft GGD ZHZ een bericht geplaatst ([link](#)).

Op 7 september heeft het RIVM een statement geplaatst ([link](#)).

Op 7 september heeft de VU een statement geplaatst ([link](#)).

Op 7 september heeft het AD regio Rivierenland een artikel gepubliceerd ([link](#)). Dit is een premium artikel. Hieronder staat de uitgeschreven tekst.

“PFAS in moedermelk wel veilig voor baby's'

AD/Rivierenland

08 sep 2022 02:41

Copyright 2022 DPG Media B.V. All Rights Reserved

Author: AMY VAN DEN BERG

Section: Regio

Print Edition: AD/Rivierenland

Length: 889 words

Highlight: De hoeveelheid PFAS in borstvoeding bij vrouwen rondom Chemours is gewoon nog veilig voor baby's. Dit beweert de Vrije Universiteit Amsterdam, onder wier hoede een onderzoek is uitgevoerd.

Body

VU: Conclusies onderzoek waren te hard

Amy van den Berg

Dordrecht

Twee dagen nadat de conclusies naar buiten werden gebracht dat baby's die in een straal van zeven kilometer rondom de fabriek Chemours melk uit de borst van hun moeder drinken gemiddeld tien keer meer van de giftige PFAS binnenkrijgen dan veilig is, publiceert de Vrije Universiteit Amsterdam (VU) op haar website een bericht waarin deze stelling wordt ontkracht. Die conclusies zijn niet te trekken op basis van louter dit onderzoek (naar PFAS in borstvoeding van slechts tien moeders, red.), meent ze.

Het is hooguit indicatief. „Mensen worden via verschillende bronnen blootgesteld aan PFAS en het is bekend dat wereldwijd PFAS bij mensen in bloed en moedermelk terug te vinden is. Op basis van deze steekproef kunnen echter geen conclusies getrokken worden over waar de PFAS in de moedermelk vandaan komt. Ook kan niet worden vastgesteld of deze Nederlandse vrouwen een hoge of lage concentratie in hun melk hebben, omdat er weinig bekend is over de hoeveelheid PFAS in moedermelk in Nederland", aldus een woordvoerder van de VU.

Daar komt nog bovenop, volgens de VU, dat de hoeveelheid aangetroffen PFAS in de borstvoeding van de tien moeders, niet 'onveilig is'. Althans, niet volgens de normen van de Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid (EFSA). „Uit de steekproef bleek dat in alle moedermelkmonsters PFOA, PFOS en PFHxS aanwezig waren, en in sommige ook PFNA, PFDA en PFHpA. De gemiddelde hoeveelheid totaal gemeten PFAS was ongeveer 77 ng/l melk. De EFSA heeft vastgesteld dat een totale concentratie van 133 ng/l aan PFOS, PFOA, PFHxS en PFNA in moedermelk veilig is. Bij deze concentratie worden geen nadelige effecten verwacht van PFAS in moedermelk op het immuunsysteem van jonge kinderen."

Advies niet aangepast

Het geldende borstvoedingsadvies wordt dan ook niet aangepast. „De gemeten PFAS-concentraties in de steekproef van de VU geven voor het RIVM geen aanleiding om te adviseren het geldende borstvoedingsadvies aan te passen."

De VU zegt te betreuren dat er wél uitspraken zijn gedaan over de herkomst en mogelijke gezondheidseffecten, door hoofdonderzoeker, milieuchemicus en emeritus-hoogleraar Jacob de Boer. Én dat er daardoor onduidelijkheid is ontstaan. „Er is grootschaliger onderzoek nodig naar de concentraties en mogelijke nadelige effecten van de PFAS in Nederlandse moedermelk om gericht gezondheidsbeschermende adviezen te kunnen geven", aldus Majorie van Duursen, VU-hoogleraar toxicologie en hoofd van de afdeling waar de metingen zijn uitgevoerd. Zij wijst op de onlangs door RIVM uitgebrachte adviezen over eten uit met PFAS-vervuilde moestuinen of vis uit de Westerschelde.

Toch spreekt ze haar zorg uit over de wijdverspreide vervuiling door PFAS. „De blootstelling aan PFAS moet écht omlaag om mens en milieu te beschermen tegen schadelijke effecten. Deze metingen tonen wederom aan dat niemand aan PFAS ontkomt", aldus een woordvoerder van de VU.

Zorgen bij moeders

Direct na het nieuws dat er gemiddeld tien keer te veel PFAS in borstvoeding bij moeders rondom de Dordtse fabriek Chemours werd aangetroffen, ontstonden veel zorgen bij (toekomstige) ouders. Gisteravond meldde de GGD Zuid-Holland Zuid al dat iedereen die vragen had naar aanleiding van het onderzoek contact op kon nemen.

Hoogleraar: 'Helaas is er een fout gemaakt'

Wat ging er mis in de uitspraken over PFAS in borstvoeding rondom Chemours, door De Boer? Een gesprek met professor Majorie van Duursen, VU-hoogleraar toxicologie en hoofd van de afdeling waar de metingen zijn uitgevoerd.

Je zegt: het onderzoek is op te kleine schaal gedaan om harde conclusies te kunnen trekken over bijvoorbeeld hoe normaal de hoeveelheid PFAS in borstvoeding is, in de omgeving van Dordrecht (ten opzichte van de rest van Nederland).

„Dat klopt. Als je echt een uitspraak wil doen over waar die PFAS vandaan komt en of het hogere of lagere concentraties zijn ten opzichte van de rest van Nederland, moet je het onderzoek breder opzetten. Met meer borstvoedingsamples en door heel Nederland. Die gegevens zijn er niet in Nederland, helaas.“

Je zegt ook: de hoeveelheid PFAS in de moedermelk van die tien samples uit de regio, is níet schadelijk voor baby's. Dit gaat in tegen de conclusies van De Boer. Heeft hij een andere veiligheidsnorm gebruikt of is er een fout gemaakt?

„Het laatste. In het kort komt het erop neer dat de door De Boer aangehouden norm van 4.4 nanogram per kilo lichaamsgewicht (zoals gesteld door de EFSA) niet mag worden toegepast op borstmelk. Want die norm is juist afgeleid van de gehalten die maximaal in borstmelk mogen zitten: 133 nanogram per liter. Die laatste norm moet worden gebruikt. Dat is fout gegaan.“

Het is dus op twee vlakken fout gegaan: de harde conclusies die aan het onderzoek werden verbonden én de manier waarop de resultaten zijn geïnterpreteerd.

„Ja, ik sta achter de metingen en de resultaten. Maar niet achter de conclusies die De Boer eraan verbonden heeft. En ik betreur dat hierdoor onrust is ontstaan. Het is ook heel vervelend dat op basis van deze steekproef de suggestie wordt gewekt dat het borstvoedingsadvies moet worden aangepast. Dat hoeft volgens het RIVM ook niet. Blijf vooral borstvoeding geven.“

Deze metingen tonen wederom aan dat niemand aan PFAS ontkomt“